

Herstel Natuur Westerschelde

Bijlagerapport Beoordeling

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
 Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
 Directie Zeeland

Schelde
 Bestuurlijk Overleg
 Westerschelde

heidemij advies

Rijksinstituut voor Kust en Zee/RIKZ

RESOURCE ANALYSIS

Herstel Natuur Westerschelde Bijlagerapport Beoordeling

*Opgesteld naar aanleiding van het tussen Nederland en Vlaanderen gesloten
'Verdrag inzake de Verruiming van de vaarweg in de Westerschelde'.*

In opdracht van Rijkswaterstaat directie Zeeland
en mede onder verantwoordelijkheid van Bestuurlijk Overleg Westerschelde

Maart 1996

Rapportnummer: 682/CE96/1197/11953

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
Directie Zeeland

Rijksinstituut voor Kust en Zee/RIKZ

Inhoud

1	Inleiding	3
2	Beoordeling van herstelmaatregelen vanuit natuurrendement	5
2.1	Methode	5
2.2	Definiëring van criteria en weging van scores	5
2.3	Resultaat voorlopige beoordeling	7
3	Beoordeling vanuit enkele andere belangen	8
3.1	Methode	8
3.2	Landbouw	8
3.3	Recreatie en toerisme	9
3.4	Waterstaatkundig beheer	9
4	Vervolgtraject	11

Bijlagen

1	Voorlopige beoordeling maatregelen op natuurrendement
2	Voorbeeld-uitwerking van beoordeling van maatregelen, vanuit landbouwbelang
3	Voorbeeld-uitwerking van beoordeling van maatregelen, vanuit recreatief-toeristisch belang
4	Voorbeeld-uitwerking van beoordeling van maatregelen, vanuit waterstaatkundig belang

1 Inleiding

Verdrag inzake de verruiming van de vaargeul in de Westerschelde

Op 17 januari 1995 is het verdrag voor de "verruiming van de vaargeul in de Westerschelde" ondertekend. Onderdeel van het verdrag zijn herstelwerken voor het verlies aan natuurwaarden, dat, direct of indirect, zal optreden als gevolg van de verruimingswerkzaamheden. Vlaanderen betaalt hiervoor een bedrag van 44 miljoen gulden aan de Nederlandse overheid, bedoeld voor herstelprojecten in de Westerschelde.

Zorgvuldige procedure

De Nederlandse overheid hecht aan een zorgvuldige procedure waarbij bestuurders, belangengroepen en individuele burgers de gelegenheid krijgen om mee te denken over de mogelijkheden voor het herstellen van natuurwaarden en de uiteindelijke keuze van uit te voeren herstelprojecten. Uitgangspunt is dat nadelige effecten voor andere belangen zoveel mogelijk worden voorkomen en/of gecompenseerd en dat win-win situaties zoveel mogelijk worden nagestreefd. De Minister van Verkeer en Waterstaat heeft daarom het Bestuurlijk Overleg Westerschelde, onder voorzitterschap van de Provincie Zeeland, gevraagd in overleg te treden met de Westerschelde-regio en een advies op te stellen over de herstelwerken.

Formuleren van objectieve criteria

Om tot een zorgvuldige besluitvorming te komen is het noodzakelijk dat enerzijds de mogelijke projecten goed worden beschreven en anderzijds dat, in overleg met bestuurders, belangenorganisaties en belanghebbenden, objectieve criteria worden geformuleerd. Op grond van deze criteria kunnen de herstelalternatieven per categorie van maatregelen worden vergeleken en beoordeeld. Het betreft criteria op het gebied van natuurrendement, landbouw, recreatie en toerisme en waterstaatkundig beheer.

Beslissingsondersteunend instrument NATWEST

Om in overleg met belangenorganisaties, deskundigen en bestuurders objectieve criteria te definiëren en een beoordeling van de herstelalternatieven te kunnen uitvoeren, is door Resource Analysis een beslissingsondersteunend instrument NATuur WESTerschelde (NATWEST) ontwikkeld. Dit instrument bevat informatie over de geïnventariseerde herstelalternatieven. Met behulp van dit instrument kan men zelf eenvoudig criteria aanbrengen en definiëren (aanvullen, wijzigen of vervangen). Desgewenst kan men ook de beoordeling van een maatregel of alternatief ("score") aanbrengen (aanvullen, wijzigen of vervangen). Het instrument is en wordt gebruikt als hulpmiddel in de discussies met diverse partijen. De criteria die in dit rapport worden genoemd kunnen in het vervolgtraject van het project (februari en maart 1996) worden aangevuld of aangepast.

Leeswijzer

In het "Plan van Aanpak Herstel Natuur Westerschelde (17 maart 1995)" is een eerste aanzet gegeven voor de wijze van beoordeling van de alternatieven voor de herstelwerken. Daarbij is ook een voorlopige lijst van te hanteren criteria gegeven. Het voorliggende rapport vormt een bijlage op de Alternatievennota. Het geeft aan hoe en welke criteria uiteindelijk zijn gekozen en uitgewerkt en hoe op grond van deze criteria een eerste, globale beoordeling van de herstelalternatieven heeft plaatsgevonden.

In hoofdstuk 2 wordt ingegaan op de gevolgde methode ten aanzien van de beoordeling van de alternatieven op hun natuurrendement. In hoofdstuk 3 komt een voorlopige beoordeling vanuit andere belangen (landbouw, recreatie en toerisme en waterstaatkundig beheer) aan bod. Hoofdstuk 4 gaat kort in op het vervolgtraject.

2 Beoordeling van herstelmaatregelen vanuit natuurrendement

2.1 Methode

Voor de beoordeling van de alternatieven op hun bijdrage aan het herstel van natuur in de Westerschelde is de volgende werkwijze gekozen. In een eerste fase (april-december 1995) heeft een ambtelijke projectgroep mogelijkheden voor herstel van de natuur van de Westerschelde geïnventariseerd en, in een tweede fase, in overleg met natuur- en milieubeschermingsorganisaties, natuurcriteria gedefinieerd. De alternatieven zijn onderverdeeld in drie categorieën, te weten buitendijkse maatregelen, binnendijkse natuurontwikkeling en ontpolderen. Dit zijn onderling sterk verschillende en daarmee moeilijk direct met elkaar vergelijkbare categorieën. Een eerste, kwalitatieve beoordeling heeft daarom plaatsgevonden binnen elke categorie afzonderlijk. Resultaat van de beoordeling is dat de ontpolderingsalternatieven, de buitendijkse alternatieven en de binnendijkse alternatieven elk onderling zijn gerangschikt.

De eerste, globale beoordeling van de alternatieven heeft plaatsgevonden door het vaststellen van criteria, het scoren van de alternatieven op deze criteria (kwalitatief) en het interpreteren van de scores op basis van "best professional judgement".

2.2 Definiëring van criteria en weging van scores

Als uitgangspunt voor de definiëring van natuurcriteria is het Beleidsplan Westerschelde genomen. In dit beleidsplan is het nationaal beleid vanuit verschillende sectoren, waaronder het natuurbeleid, vertaald in specifieke doelstellingen voor de Westerschelde. Omdat een watersysteem niet ophoudt bij de door de mens ingestelde grenzen, zou voor het herstel van de natuur beter het gehele Schelde-estuarium (Gent-Vlissingen) in beschouwing moeten worden genomen. Hoewel het herstelplan natuur in het kader van het verruimingsverdrag met Vlaanderen gekoppeld is aan de Westerschelde, zijn daarom ook enkele herstelalternatieven op Vlaams grondgebied in de inventarisatie meegenomen. Deze zijn verder niet beoordeeld. In het kader van de (middel)lange termijn doelstellingen uit het Beleidsplan Westerschelde en internationale afspraken, zoals bijvoorbeeld vastgelegd in het Verdrag inzake de Bescherming van de Schelde, zullen deze Vlaamse opties door Vlaanderen zelf en in overleg met Nederland nader worden uitgewerkt, aangevuld en beoordeeld.

De projectgroep heeft de volgende natuurcriteria gekozen: natuurlijkheid, compleetheid van het ecosysteem, ecologisch perspectief en behoud van habitattypen.

* *Natuurlijkheid*

Binnen dit criterium kan onderscheid worden gemaakt in kwaliteit en kwantiteit. Kwaliteit: Met natuurlijkheid wordt bedoeld de mate waarin ruimte en tijd wordt gegeven aan de ontwikkeling van natuurlijke (fysische, chemische en biologische) processen. Biologische produktiviteit, morfodynamiek en biodiversiteit (habitats en soorten) zijn een afgeleide van deze natuurlijke processen. Een goede water- en waterbodembodemkwaliteit zijn hierbij randvoorwaardelijk.

Herstelmaatregelen die nieuw areaal aan het watersysteem toevoegen waardoor er meer ruimte ontstaat voor de ontwikkeling van natuurlijke processen dragen in hoge mate bij aan de natuurlijkheid.

Kwantiteit: Als vuistregel geldt hierbij dat hoe groter de extra ruimte, hoe meer de maatregel bijdraagt aan de natuurlijkheid van het watersysteem.

Net zoals voor een goede economische ontwikkeling grote concentraties haven- en industriegebieden met een goede infrastructuur onontbeerlijk zijn, zo zijn voor een duurzaam functionerend watersysteem grote eenheden natuur met een goede onderlinge verbinding noodzakelijk. Met andere woorden: versnippering van natuurgebieden is ongewenst.

* *Compleetheid*

Met compleetheid wordt bedoeld de mate waarin voor een ecologisch functioneren van het estuarium belangrijke en karakteristieke habitats met hun levensgemeenschappen (biodiversiteit) en biologische produktiviteit aanwezig zijn, met de daarbij behorende van nature optredende fluctuaties.

Hoe meer een herstelmaatregel bijdraagt aan de compleetheid van het systeem, met andere woorden hoe meer (sterk) ondervertegenwoordigde habitattypen worden aangevuld, hoe positiever de maatregel wordt beoordeeld. Maatregelen die zowel de *natuurlijkheid* als de *compleetheid* van het watersysteem bevorderen verdienen de hoogste prioriteit.

Onder dit criterium wordt biodiversiteit impliciet meegenomen. Biodiversiteit wordt gezien als een afgeleide van de compleetheid van het systeem. Naarmate het systeem completer is, zal de biodiversiteit groter zijn. Er wordt onderscheid gemaakt tussen diversiteit aan habitattypen en diversiteit aan soorten. De nadruk ligt op diversiteit aan habitattypen. De filosofie daarbij is dat kenmerkende en zeldzame soorten zich vestigen als aan randvoorwaarden zoals het scheppen van tijd en ruimte voor natuurlijke processen, aanwezigheid van voldoende en goed bereikbare habitats en een goede kwaliteit van water, zwevende stof en bodem is voldaan.

Sterk ondervertegenwoordigde habitattypen in het Schelde estuarium zijn zout schor en slik, brak slik, zoet intergetijdegebied en ondiep water.

* *Ecologisch perspectief*

Ecologisch perspectief wordt omschreven als het dynamisch 'eindbeeld' dat een herstelmaatregel oplevert voor het natuurrendement. Het 'eindbeeld' is de resultante van het type natuur dat ontstaat, de termijn waarop dat natuurtype zich ontwikkelt en de duurzaamheid van de ontstane en zich ontwikkelende natuur. Eénmalige ingrepen die het systeem een zet in de gewenste ontwikkelingsrichting geven en waarbij de toegepaste materialen bovendien zoveel mogelijk systeemeigen zijn, zijn het meest duurzaam en verdienen de voorkeur. Maatregelen die op korte termijn en op een duurzame manier bijdragen aan ondervertegenwoordigde en ecologisch belangrijke habitattypen verdienen de voorkeur.

* *Behoud van habitattypen*

Met behoud van habitattypen wordt bedoeld dat het doen ontstaan van nieuwe natuur niet ten koste mag gaan van reeds bestaande natuur. Dit betekent dat het inruilen van bijvoorbeeld een waardevol slik voor een nieuw schorgebied netto geen areaalwinst oplevert. Maatregelen die niet bijdragen aan de natuurlijkheid van het systeem, maar wel zijn gericht op bijvoorbeeld de bescherming van soorten waarvoor de Westerschelde in

internationaal verband een belangrijke functie, door middel van het behoud van hun habitat, vervult scoren positief op dit criterium.

2.3 Resultaat voorlopige beoordeling

Binnen elke categorie (buitendijks, binnendijks, ontpolderen) is een kwalitatieve score toegekend aan elk alternatief, volgens de volgende schaal.

Score	Betekenis
++	alternatief draagt in hoge mate bij aan natuurherstel
+	alternatief draagt bij aan natuurherstel
0	alternatief heeft geen invloed op natuurherstel
-	alternatief doet afbreuk aan natuurherstel
--	alternatief doet in hoge mate afbreuk aan natuurherstel

Op grond van de scores voor de vier natuurcriteria is een onderlinge vergelijking uitgevoerd van de herstelalternatieven binnen elke categorie, resulterend in het opstellen van een rangorde.

Deze voorlopige beoordeling heeft tot het in bijlage 1 weergegeven resultaat geleid. Deze bijlage is ook in de Alternatievennota opgenomen. Het cijfer 1 geeft het alternatief aan dat vanuit het verwachte natuurrendement de hoogste prioriteit heeft. Hoe lager de prioriteit voor uitvoering, des te hoger is het rangordecijfer. Bij gelijke cijfers wordt de prioriteit voor twee of meer alternatieven gelijk gelijk geschat.

3 Beoordeling vanuit enkele andere belangen

3.1 Methode

Uitgangspunt bij het vaststellen van een maatregelenpakket is dat zoveel mogelijk rekening zal worden gehouden met andere belangen en functies. Herstel van natuur staat echter voorop.

De bijstelling vanuit andere belangen zou plaats kunnen vinden op de volgende wijze. In eerste instantie wordt gekeken naar:

- het landbouwbelang;
- het recreatief-toeristische belang;
- het waterstaatkundig beheer.

Alle maatregelen worden vanuit deze belangen per categorie gerankt, op soortgelijke wijze als dit is gedaan vanuit het natuurbelang.

De gebruikte criteria, scores en weegfactoren zijn nader uitgewerkt in de volgende paragrafen.

Het resultaat van deze beoordeling is als voorzet/voorbeeld in bijlage 2 t/m 4 weergegeven. Deze bijlagen zijn ook in de Alternatievennota opgenomen. Vanuit de verschillende belangen wordt per categorie de rangorde aangegeven. Het cijfer 1 geeft het alternatief aan dat vanuit het desbetreffende belang als eerste in aanmerking komt voor realisatie; hoe lager de prioriteit voor uitvoering, des te hoger is het rangordecijfer. Bij gelijke cijfers is de prioriteit voor twee of meer alternatieven gelijk.

De definitieve beoordeling zal met name in de maanden februari en maart 1996 vorm krijgen. Dan zal immers het Bestuurlijk Overleg zijn oor te luisteren leggen bij de diverse belangengroepen en burgers tijdens informatie- en overlegavonden.

3.2 Landbouw

* *Infrastructuur*

Naarmate de externe en interne ontsluiting van een gebied beter is, is dit voor de landbouw van grotere waarde en komt het derhalve minder in aanmerking voor omzetting in natuurgebied. Voor de verschillende gebieden is in eerste instantie de ontsluitingssituatie wat betreft de in de desbetreffende polders aanwezige wegen (aard en dichtheid) globaal ingeschat en beoordeeld. De in bijlage 2 gegeven beoordeling is derhalve van voorlopige aard.

* *Bodemgeschiktheid*

Aan de hand van de bodemkaart 1 : 50.000 (Stiboka) is de bodemgeschiktheid voor verschillende vormen van landbouw (veeteelt, akkerbouw, fruitteelt, tuinbouw) globaal bepaald. De gebieden met bodemtypen en grondwatertrappen waarin meerdere vormen van landbouw mogelijk zijn worden het hoogst gewaardeerd.

* *Verkaveling*

Gebieden met een goede verkaveling (grote kavels, gunstige kavelvorm, percelen dichtbij de bedrijfsgebouwen gelegen) zijn voor de landbouw van grotere waarde dan slecht verkavelde gebieden en komen derhalve minder in aanmerking voor omzetting in natuurgebied. Voor de verschillende gebieden is de verkavelingssituatie aan de hand van deze parameters globaal beoordeeld.

3.3 Recreatie en toerisme

* *Ligging nabij stedelijk gebied*

Natuurgebieden die dicht bij stedelijke gebieden zijn gelegen vergroten de mogelijkheden voor op natuur gerichte recreatie. Dit geldt vooral voor gebieden met een grote landschappelijke variatie en een hoge vogelrijkdom. Schorren en inlagen, maar ook kreekresten met moerasvegetaties en nat grasland zijn daarvan goede voorbeelden. Het ontstaan van dergelijke gebieden nabij grote bewoningskernen wordt daarom positief gewaardeerd. Van de geformuleerde buitendijkse maatregelen wordt niet verwacht dat zij de mogelijkheden voor natuurgerichte recreatie vergroten; daarom wordt aan alle buitendijkse maatregelen dezelfde score toegekend.

* *Ligging nabij recreatieconcentratie*

Voor dit criterium geldt in grote lijnen hetzelfde als voor het criterium 'ligging nabij stedelijk gebied', maar dan ten opzichte van bestaande recreatie-concentraties.

3.4 Waterstaatkundig beheer

* *Waterkering*

Bij de ontpolderingsalternatieven wordt de bestaande waterkering verplaatst. De nieuw aan te leggen waterkering heeft steeds een grotere lengte dan de bestaande kering. Het beheer neemt daardoor in omvang en kosten toe. Dit wordt beschouwd als een negatief effect. Daarnaast kunnen soms ook positieve gevolgen optreden. Dit is bijvoorbeeld het geval indien de aanleg van de nieuwe kering kan worden gekoppeld aan toch al uit te voeren werken, hetzij wat betreft dijkversterking, hetzij andere werken. Bij ontpoldering is er voor de nieuw aan te leggen dijk altijd meer voorland aanwezig dan voor de oude dijk; dit betekent dat de blootstelling aan windgolven afneemt en de veiligheid toeneemt. Ook bij buitendijkse maatregelen kunnen zulke positieve effecten optreden. De genoemde negatieve en positieve gevolgen zijn voor de verschillende alternatieven voorlopig ingeschat; het totale effect is weergegeven in bijlage 4.

* *Waterbeheer*

Als gevolg van de maatregelen kunnen effecten optreden ten aanzien van de waterhuishouding in de omgeving. Voorbeelden hiervan zijn een toename van de zoute kwel of een verandering in grondwaterstanden en afwateringssituatie. Veelal zullen deze effecten nadelig zijn vanuit het waterbeheer bezien, en zal het noodzakelijk zijn de waterhuishoudkundige situatie aan te passen. Naarmate deze nadelige effecten groter

zijn, worden de maatregelen als ongunstiger ten aanzien van het waterbeheer beoordeeld. Bijlage 4 geeft hiervan een eerste inschatting.

* *Wegen*

Indien als gevolg van de maatregelen wegen en waterlopen verwijderd of verplaatst moeten worden, brengt dit hoge kosten met zich mee. Naarmate dit in een gegeven gebied in sterkere mate het geval is, wordt het effect van een maatregel als ongunstiger beschouwd.

4 Vervolgtraject

In de eerste fase (april 1995-januari 1996) heeft de nadruk sterk gelegen op het kiezen van de natuurcriteria en een eerste beoordeling van de herstelalternatieven op grond van deze criteria, door de ambtelijke projectgroep. Herstel van verlies aan natuurwaarden stond hierbij centraal. In de tweede fase (februari-maart 1996) worden een aantal technische bijeenkomsten georganiseerd met deskundigen en belangenorganisaties, waarop aan de hand van het instrument NATWEST enerzijds de natuurcriteria en de beoordeling op basis van deze criteria kritisch worden bestudeerd en anderzijds de criteria vanuit andere belangengroepen (landbouw, recreatie en toerisme en waterstaatkundig beheer) worden geformuleerd. Herstelalternatieven worden daarbij tevens beoordeeld op mogelijke win-win situaties. Daarnaast vinden in februari en maart een aantal overleg- en informatie-avonden plaats, georganiseerd door het Bestuurlijk Overleg Westerschelde.

Individuele burgers en belangenorganisaties kunnen op deze avonden hun zegje doen en hun mening geven over de gehanteerde criteria en beoordeling. De resultaten uit de technische bijeenkomsten en de overleg- en informatie-avonden zullen door het Bestuurlijk Overleg Westerschelde mede betrokken worden bij het opstellen van een advies aan de Minister van Verkeer en Waterstaat.

Bijlagen

- 1 Voorlopige beoordeling maatregelen op natuurrendement
- 2 Voorbeeld-uitwerking van beoordeling van maatregelen, vanuit landbouwbelang
- 3 Voorbeeld-uitwerking van beoordeling van maatregelen, vanuit recreatief-toeristisch belang
- 4 Voorbeeld-uitwerking van beoordeling van maatregelen, vanuit waterstaatkundig belang

BIJLAGE 1 Voorlopige beoordeling maatregelen op natuurrendement

Tabel 1-1 ONTPOLDERING Voorlopige beoordeling van maatregelen op natuurrendement					
Alternatief	natuurlijkheid	compleetheid	ecologisch perspectief	habitatbehoud	Ranking
B1 Everingepolder	+	++	+	+	2
B6 Boonepolder en Ooster-Zwakepolder	+	+	+	+	2
B7 Hedwigepolder	+	0	0	+	3
B8 Hellegatpolder	+	++	+	+	1
B9 Zwarte Polder	++	+	+	+	1

Tabel 1-2 BUITENDIJKSE ALTERNATIEVEN Voorlopige beoordeling van maatregelen op natuurrendement					
Alternatief	natuurlijkheid	compleetheid	ecologisch perspectief	habitatbehoud	Ranking
A1 Zuidgors	0	++	+	0	1
A3 Schor Waarde	-	+	-	0	4
A5 Geulen Saeftinge	0	+	-	0	2
A6 Hooge Springer	-	++	+	0	3
A7 Broedbiotoop Terneuzen	--	+	+	+	3

Tabel 1-3 BINNENDIJKSE ALTERNATIEVEN					
Voorlopige beoordeling van maatregelen op natuurrendement					
Alternatief	natuurlijkheid	completeheid	ecologisch perspectief	habitatbehoud	Ranking
C11 Inlaag Rammekenshoek	-	+	-	+	3
C12 Inlaag Ellewoutsdijk	0	++	0	+	1
C13 Inlaag Schore	0	+	0	+	2
C14 Broedbiotoop Hansweert	--	+	--	+	4
C15 Inlaag Kruiningen	0	+	0	+	2
C16 Inlaag Westveerpolder	--	+	--	+	4
C19 Inlaag Ossensisse	0	0	0	+	3
C20 Inlaag Margarethapolder	0	+	0	+	2

BIJLAGE 2 Voorbeeld-uitwerking van beoordeling van maatregelen, vanuit landbouwbelang

Tabel 2-1 Voorbeeld van beoordeling van maatregelen vanuit landbouwbelang: ontpoldering				
Alternatief	infrastructuur	bodemgeschiktheid	verkaveling	Ranking
B1 Everingepolder	+	+	+	4
B6 Boonepolder en Ooster-Zwakepolder	0	0	0	1
B7 Hedwigepolder	+	0	+	2
B8 Hellegatpolder	++	+	0	5
B9 Zwarte Polder	0	+	+	3

Tabel 2-2 Voorbeeld van beoordeling van maatregelen vanuit landbouwbelang: buitendijkse maatregelen				
Alternatief	infrastructuur	bodemgeschiktheid	verkaveling	Ranking
A1 Zuidgors				1
A3 Schor Waarde				1
A5 Geulen Saeftinge				1
A6 Hooie Springer				1
A7 Broedbiotoop Terneuzen				1
Opmerking: de maatregelen hebben geen invloed op infrastructuur, bodemgeschiktheid en verkaveling; daarom hebben alle alternatieven een gelijke score				

Tabel 2-3 Voorbeeld van beoordeling van maatregelen vanuit landbouwbelang: binnendijkse maatregelen				
Alternatief	infrastructuur	bodemgeschiktheid	verkaveling	Ranking
C11 Inlaag Rammekenshoek	0	0	0	4
C12 Inlaag Ellewoutsdijk	+	0	+	6
C13 Inlaag Schore	0	0	0	5
C14 Broedbiotoop Hansweert	-	-	-	1
C15 Inlaag Kruiningen	++	+	0	8
C16 Inlaag Westveerpolder	+	+	0	7
C19 Inlaag Ossensisse	0	0	0	2
C20 Inlaag Margarethapolder	-	+	-	3

BIJLAGE 3 Voorbeeld-uitwerking van beoordeling van maatregelen, vanuit recreatief-toeristisch belang

Tabel 3-1 Voorbeeld van beoordeling van maatregelen vanuit recreatie en toerisme: ontpoldering			
Alternatief	nabij stedelijk gebied	nabij recreatie-concentratie	Ranking
B1 Everingepolder		+	1
B6 Boonepolder en Ooster-Zwakepolder			2
B7 Hedwigepolder			2
B8 Hellegatpolder			2
B9 Zwarte Polder		+	1

Tabel 3-2 Voorbeeld van beoordeling van maatregelen vanuit recreatie en toerisme: buitendijkse maatregelen			
Alternatief	nabij stedelijk gebied	nabij recreatie-concentratie	Ranking
A1 Zuidgors			1
A3 Schor Waarde			1
A5 Geulen Saeftinge			1
A6 Hooge Springer			1
A7 Broedbiotoop Terneuzen			1
Opmerking: de maatregelen hebben geen duidelijke relatie met recreatief en toeristisch gebruik; daarom hebben alle alternatieven dezelfde score			

Tabel 3-3 Voorbeeld van beoordeling van maatregelen vanuit recreatie en toerisme: binnendijkse maatregelen			
Alternatief	nabij stedelijk gebied	nabij recreatie-concentratie	Ranking
C11 Inlaag Rammekenshoek	+		1
C12 Inlaag Ellewoutsdijk			2
C13 Inlaag Schore			2
C14 Broedbiotoop Hansweert	+		1
C15 Inlaag Kruiningen		+	1
C16 Inlaag Westveerpolder		+	1
C19 Inlaag Ossenisse			2
C20 Inlaag Margarethapolder	+		1

BIJLAGE 4 Voorbeeld-uitwerking van beoordeling van maatregelen, vanuit waterstaatkundig beheer

Tabel 4-1 Voorbeeld van beoordeling van maatregelen vanuit waterstaatkundig beheer: ontpoldering				
Alternatief	Waterkering	Waterbeheer	Wegen	Ranking
B1 Everingepolder	-	0/-	-	4
B6 Boonepolder en Ooster-Zwakepolder	+	0	--	2
B7 Hedwigepolder	0	-	--	3
B8 Hellegatpolder	-	--	--	5
B9 Zwarte Polder	+	-	0	1

Tabel 4-2 Voorbeeld van beoordeling van maatregelen vanuit waterstaatkundig beheer: buitendijkse maatregelen				
Alternatief	Waterkering	Waterbeheer	Wegen	Ranking
A1 Zuidgors	+	0	0	1
A3 Schor Waarde	+	0	0	1
A5 Geulen Saeflinge	0	0	0	2
A6 Hooge Springer	0	0	0	2
A7 Broedbiotoop Terneuzen	0	0	0	2

Tabel 4-3 Voorbeeld van beoordeling van maatregelen vanuit waterstaatkundig beheer: binnendijkse maatregelen				
Alternatief	Waterkering	Waterbeheer	Wegen	Ranking
C11 Inlaag Rammekenshoek	0	0	0	1
C12 Inlaag Ellewoutsdijk	0	-	-	6
C13 Inlaag Schore	0	-	--	7
C14 Broedbiotoop Hansweert	0	0	0	2
C15 Inlaag Kruiningen	0	-	--	8
C16 Inlaag Westveerpolder	0	-	-	3
C19 Inlaag Ossensisse	0	-	-	4
C20 Inlaag Margarethapolder	0	-	-	5